

Nieuwsbrief

Historische Vereniging Steenwijk en Omstreken

Nummer 29: december 2025

DYKA doneert een bedrag van € 750 aan HVSeO!

Het Jubileumfonds van DYKA B.V. ontvangt elk jaar een donatie van € 250,- van het bedrijf voor elke collega die een jubileum mag vieren (25, 40 of 50 jaar dienst). Met 20 jubilea dit jaar liep dat bedrag op tot € 5.000 euro,- . Dit bedrag werd vervolgens aangevuld met een schenking van € 1.000,- door het Management Team van DYKA.

Naast een schenking uit het Jubileumfonds van € 750 aan de HVSeO werden ook de volgende lokale initiatieven ondersteund met een financiële bijdrage: Hospice 'Het Riemkehuis', Vakantiekamp Zomerpret, Repair Café Steenwijkerland en Brassband Crescendo.

Het bestuur van de HVSeO is de directie van DYKA B.V. zeer erkentelijk voor deze bijdrage.

De donatie wordt gebruikt voor onze nieuwe website.

De vertegenwoordigers van de instanties die een cheque van DYKA mochten ontvangen. Foto is van DYKA.

Vrijwilligersavond HVSeO informatief en gezellig

Het was opnieuw een geslaagde vrijwilligersbijeenkomst. Op donderdagavond 11 december waren er bijna 50 vrijwilligers aanwezig in de bovenzaal bij De Heren van de Rechter. Voorzitter Bé Puister bedankte de vrijwilligers namens het Bestuur voor hun inzet en enthousiasme het afgelopen jaar. Hij noemde vrijwilligers “stille helden”. Vaak blijven ze op de achtergrond en zijn ze bescheiden, maar de maatschappij kan niet zonder hen. Na een kort terug- en vooruitblik praatte hij de aanwezigen bij over de ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting en de ICT. Uiterlijk 1 februari zal er meer duidelijkheid zijn over het al dan niet doorgaan van de nieuwe huisvesting; zowel aan de Markt als in de Spijkervetstallen.

Na de minidocumentaire van Henk Kok over de opgravingen in het Kornputkwartier eind 2024, was het de beurt aan de werkgroep Archeologie (WAS). Wilma van Beek deed op enthousiaste wijze verslag. Niet alleen van de opgravingen, maar ook over het bezoek aan de Universiteit van Brussel om het wetenschappelijk onderzoek naar de opgegraven urnen te volgen. De vrijwilligers van de WAS mochten zelfs meedoen aan het ontleden van een urnengraf.

Na het officiële gedeelte werd er onder het genot van een hapje en een drankje nog gezellig nagepraat. Voor iedere vrijwilliger was er een banketstaaf.

De vrijwilligers luisteren aandachtig. Foto is van Gert Martens.

Een woensdagmiddag aan de Markt

Woensdag 26 november had ik dienst aan de Markt. Dit betekent o.a. stofzuigen, onze beachflag plaatsen voor het gebouw, koffie en thee zetten en fungeren als gastheer voor onze bezoekers.

Ik was nog druk aan het stofzuigen toen om 13.50 uur de eerste bezoeker zich meldde. Het was Wim de Vries, voorzitter van Stichting Oud Meppel. Hij kwam een aantal exemplaren van Old Steenwiek ophalen omdat een bekende van hem (Dirk Bakker) hier een artikel in had geschreven. Verder is het altijd leuk om met collega's van andere historische verenigingen ervaringen uit te wisselen.

Zo sprak ik met Wim de Vries o.a. over ICT, archeologie en informatiebijeenkomsten voor leden/donateurs. Meppel heeft altijd een zeer goede opkomst wanneer men foto's laat zien van Meppel uit vroegere tijden (soms 150 bezoekers!).

Vanaf 14.00 uur loopt het langzaam vol in onze ontvangstruimte. Het zijn vooral de vaste bezoekers. Maar ook komen er mensen voor aanschaf van een bijzonder boek. Of om boeken of andere zaken te schenken aan de vereniging. Soms zijn er mensen die zich aanmelden als lid. Het is altijd gezellig druk!

Bé Puister

Op zoek naar ervaringen van soldaten in Nederlands-Indië (1946-1950)

Volgend jaar is het 80 jaar geleden dat de eerste dienstplichtigen door de Nederlandse regering naar het voormalige Nederlands-Indië wrden gezonden. In totaal vertrokken er in de periode 1946-1950 ongeveer 150.000 dienstplichtige soldaten naar onze voormalige kolonie. Daarnaast meldden zich 25.000 mannen aan om er als vrijwilliger te dienen. De reden voor het zenden van militairen was dat Nederland de door Soekarno uitgeroepen onafhankelijkheid niet erkende. Nederlands-Indië was economisch te belangrijk voor de opbouw van de Nederlandse economie na de Tweede Wereldoorlog. Veel van deze jonge soldaten hadden echter geen idee wat hen daar te wachten stond.

De meesten waren nog nooit buiten de grenzen van hun provincie geweest. Ruim 5000 Nederlandse militairen sneuvelden in de strijd tegen de aanhangers van Soekarno. Militairen die na jaren weer terugkeerden in Nederland hadden later vaak last van traumatische ervaringen opgedaan tijdens hun periode in Nederlands-Indië.

Uit de gemeenten Steenwijk en Steenwijkerwold vertrokken ongeveer 100 jonge jongens naar de tropen. Tien van hen zijn niet teruggekomen. Voor deze soldaten werd er in 1995 op de algemene begraafplaats in Steenwijkerwold een herinneringsmonument geplaatst.

Volgend jaar willen Sjef Damhuis en Jan Bruinewoud (zonen van Indië-veteranen) voor Old Steenwiek een artikel schrijven over de jongens uit Steenwijk en Steenwijkerwold die na de Tweede Wereldoorlog naar Nederlands-Indië vertrokken. Met name als antwoord op de vragen: met wat voor gevoel gingen zij daar naartoe, hoe was het daar? Maar ook wat was de invloed van hun tijd in Indië op hun leven na terugkomst in Nederland?

Voor dit artikel hebben zij de hulp nodig van nabestaanden, want de generatie soldaten die het betreft is inmiddels overleden. Graag horen zij van hen het verhaal van een vader, oom, neef of buurtgenoot die in de periode 1946-1950 in het voormalig Nederlands-Indië is geweest. Ook is het natuurlijk mogelijk om een foto, brief of dagboekfragment te sturen. De informatie kan met beide heren worden gedeeld via informatieindie@gmail.com

Indië-monument op de begraafplaats in Steenwijkerwold met de namen van de gesneuvelden uit Steenwijk en Steenwijkerwold in Nederlands-Indië (Foto: Sjef Damhuis).

Overleg tussen bestuur en werkgroepen

Op 25 november was het halfjaarlijks overleg tussen het bestuur en de coördinatoren van de werkgroepen. Sinds 2022 is dit één van de maatregelen die door het Bestuur is genomen om de communicatie binnen de vereniging te versterken. Andere initiatieven op dit gebied zijn de nieuwsbrief, de vrijwilligersavond en ons jaarverslag met bijdragen van de werkgroepen. Ook heeft elke werkgroep een afvaardiging vanuit het bestuur toegewezen gekregen. Niet alleen ten behoeve van de interne communicatie, maar ook om eventueel te ondersteunen bij organisatorische zaken. Denk bijvoorbeeld aan het aanvragen van budget of het regelen van faciliteiten.

Verder is stil gestaan bij de ontwikkelingen op het gebied van huisvesting en ICT. Tot slot heeft elke werkgroep verslag gedaan van de zaken waar ze mee bezig zijn.

Een foto van het overleg tussen bestuur en werkgroepen van vorig jaar.

Tweede lezing “Steenwijk in glas-in-lood” op dinsdag 27 januari

De lezing van Goos Vreugdenhil op dinsdag 20 januari is inmiddels volgeboekt.

Bij voldoende deelname wordt op dinsdag 27 januari een tweede lezing gehouden. Met veel bijzondere foto's. Steenwijk kent diverse panden met prachtige raamdecoraties in glas-in-lood. Denk aan Rams Woerthe, De Laatste Eer, Villa Windesheim en het voormalige herenhuis van de familie Spijkervet aan de Markt (thans Nico Brillen). Deze decoraties zijn ontworpen en gemaakt door Willem Bogtman (1882-1955). Hij was een korte periode tekenleraar aan de Ambachtsschool in Steenwijk. Mede door de ondersteuning van zijn schoonvader, houthandelaar D.H. Wicherson, verwierf hij een grote reputatie op het terrein van glas-in-lood en brandschilderen, zowel nationaal als internationaal.

Ook vertelt Vreugdenhil over het proces van brandschilderen. Hoe maak je glas? Welk poeder gebruik je? Waarom is een grondstof als lood momenteel zo moeilijk verkrijgbaar? De lezing is dinsdag 27 januari wederom in de bovenzaal bij De Heren van de Rechter en begint om 20.00 uur. Aanmelden via secretaris@hvseo.nl. Leden kunnen gratis met één introductie naar binnen. Niet-leden betalen € 5.

Nieuws van de werkgroep Genealogie

Inmiddels zijn bijna 500 grafmonumenten op de algemene begraafplaats Meppelerweg toegevoegd aan Gezinsreconstructies Steenwijk e.o. We gaan daar in januari weer mee door, zodat we mogelijk medio 2026 de hele begraafplaats systematisch geïnventariseerd hebben. Totaal zijn er nu al ruim 3.300 grafmonumenten toegevoegd; ook van de meeste begraafplaatsen van de voormalige gemeente Steenwijkerwold.

Maandelijks worden alle overlijdensadvertenties uit Steenwijkerland verwerkt in de genealogieën.

Dat mensen steeds ouder worden zien we aan onderstaand staatje.

Klaas Steffens, werkgroep Genealogie

Langst levende¹	Leeftijd
Engelberts, Marie	105 jaar 223 dagen
Klei, Eva	105 jaar 177 dagen
Greven, Aaltje	104 jaar 326 dagen
Sluiter, Barendina (Bab)	104 jaar 282 dagen
Tuit, Eltje	104 jaar 196 dagen
van Zanten, Bertha	104 jaar 173 dagen
Elzinga, Marijtje	104 jaar 132 dagen
Schreur, Nicolaas	104 jaar 70 dagen
Leeuwerink, Hilligje	104 jaar
Resink, Johannes	103 jaar 176 dagen

Ontwikkelingen bibliotheek en archief

Naast het compleet en beter toegankelijk maken van onze boekencollectie, zijn we ook begonnen met het scannen en digitaliseren van grote delen van ons archief. Onze scan-medewerker heeft al weer duizenden scans gemaakt. Overigens is ook het Knipselarchief met de plakboeken van Rijkman Groenink (ca. 9.000 scans) openbaar. En doorzoekbaar op de volledige teksten van de artikelen. Wekelijks worden hier ook de artikelen uit de actuele regionale kranten aan toegevoegd. Vanwege copyright zijn de nieuwe artikelen van de periode 2020-2025 niet leesbaar, maar wel doorzoekbaar.

Klaas Steffens

Nieuw project Huizenbank zoekt nog vrijwilligers

Er is een nieuw project gestart om de volledige historische en moderne huisnummering van Steenwijk en Steenwijkerwold inzichtelijk te maken. Dit borduurt voort op een project van het Gemeentearchief en zal resulteren in de nieuwe Huizenbank. De leden van de projectgroep zijn nu bezig om het bronmateriaal geschikt te maken voor verdere verwerking. Daarbij is een aanpak gekozen om e.e.a. per straat (of deel ervan) te prepareren en dan openbaar te maken via de Huizenbank. We zoeken nog vrijwilligers die willen helpen met transcriptie van de huisnummerregisters (1880 tot 1920).

Klaas Steffens

Opname bij het gemeentearchief Steenwijkerland. Foto is van Klaas Steffens.

Veranderingen op het gebied van de ICT

Door het onverwachte overlijden van onze vrijwilliger Bote Bakker, was er noodzaak om het beheer en onderhoud van de ICT-infrastructuur van de HVSeO versneld onder te brengen bij een professionele dienstverlener. Dat vergde het nodige onderzoek en overleg, maar is nu grotendeels geregeld. Dat omvat overigens ook de techniek van onze websites (www.hvseo.nl, als www.beeldbankoldsteenwiek.nl en www.hvseo.nl/tng).

Ook deze websites zijn zoveel mogelijk in de nieuwe huisstijlkleuren ingericht. Omdat we gebruik maken van verschillende standaardpakketten zijn de mogelijkheden enigszins beperkt. Maar dat is dan de “prijs” voor het zo goedkoop mogelijk werken met ICT.

Klaas Steffens, werkgroep ICT

Nieuwe website HVSeO bijna gereed

De nieuwe website staat al een tijdje, maar heeft nog een *finishing touch* nodig, naast het zeker stellen van de technische ondersteuning. Het laatste is inmiddels gerealiseerd. De website heeft een nieuwe *look-and-feel* en gebruikt het kleurenpalet van de nieuwe huisstijl. Begin 2026 zal de website gelanceerd worden. Het Bestuur zoekt nog een webredacteur, die zich bezig moet houden met het actueel houden van de website.

Hierbij kan voor berichten én de activiteitenkalender worden geput uit onze maandelijkse nieuwsbrief. Heb je interesse of ken je iemand in je kennissenkring die dit wil doen, stuur dan een mail naar voorzitter@hvseo.nl.

Klaas Steffens, projectgroep website

Historische Ontzetmaaltijd

Stichting Steenwijks Ontzet staat jaarlijks stil bij het Ontzet van 23 februari 1581 en van 4 juli 1592. Steenwijk was in 1581 de derde stad, na Alkmaar en Leiden, dat een Spaans beleg heeft weten te doorstaan. De rol van hopman Johan van den Kornput was daarbij doorslaggevend. Het bestuur van de stichting vindt het belangrijk om jaarlijks aandacht te besteden aan deze voor Steenwijk belangrijke gebeurtenissen. Zij doet dat elk jaar in februari met een historische maaltijd én met een lezing of een film over een historisch thema. Liesbeth Hermans en Bé Puister zijn namens de HVSeO vertegenwoordigd in het bestuur van de stichting Steenwijks Ontzet.

Op vrijdag 20 februari 2026 is de Ontzetmaaltijd. Het gaat om een historisch verantwoord driegangenmenu. Tussentijds verhoogt de Scutterie van Sint Clemens de sfeer met het zingen van “ruige” liederen. De samenstelling van het menu blijft nog een verassing, maar dat het gezellig wordt, staat vast!

Was het evenement voorheen alleen toegankelijk voor de Grootburgers van de stichting, dit jaar is deze bijzondere maaltijd voor het eerst ook voor buitenstaanders. De kosten zijn € 25 (exclusief drankjes). Het evenement vindt plaats in de bovenzaal van De Heren van de Rechter en begint vrijdag 20 februari vanaf 18.30 uur (inloop vanaf 18.00 uur). Aanmelden kan via info@steenwijksontzet.nl.

Beeld van het Ontzetmaal vorig jaar in de Doopsgezinde Kerk.

Lezing Willem van Oranje door René van Stipriaan

Omstreeks 1560 is de nog relatief jonge Willem van Oranje (1533-1584) de rijkste en meest veelbelovende edelman van de Nederlanden. Nog geen tien jaar later was hij zo goed als alles kwijt: zijn bezit, zijn macht en ook zijn goede reputatie. Wat was er gebeurd?

In deze lezing ontrafelt René van Stipriaan de duizelingwekkende loopbaan van een van de meest onverzettelijke figuren uit de wereldgeschiedenis: zijn ambities, successen, manipulaties en nederlagen. En ook de spanningen in zijn familie, zijn bizarre huwelijksleven – en zijn neiging om, als het erop aankwam, in het verborgene te opereren. Ook zal hij ingaan op de gevolgen van Oranjes strijd voor de oostelijke gewesten, waar Willem zich maar weinig vertoonde, maar waar uit zijn naam een bittere oorlog werd uitgevochten.

Cultuurhistoricus René van Stipriaan heeft in 2022 de Libris Geschiedenis Prijs gewonnen met het boek “De zwijger. Het leven van Willem van Oranje”. De recensenten bejubelden het boek dat volgens de jury de komende dertig jaar een standaardwerk zal blijven.

De lezing, georganiseerd door Stichting Steenwijks Ontzet, is op maandag 23 februari 2026 in het Vestzaktheater De Meenthe en begint om 19.30 uur. Entree € 7,50. Aanmelden via de website van De Meenthe via de link: [Willem van Oranje](#)

Van Stipriaan reikt het eerste exemplaar van zijn boek over Willem van Oranje uit aan de Koning. Foto: Chris van Houts.

Overige mededelingen

- De komende woensdagen 24 en 31 december is ons gebouw aan de Markt gesloten. Net als zaterdag 3 januari 2026. Het Stadsmuseum is tot begin maart voor het publiek gesloten.
- Het verzoek aan iedere werkgroep om de werkruimten in ons pand aan de Markt netjes en schoon achter te laten voor de volgende groep c.q. bezoekers.
- Het bestuur heeft beleid geformuleerd in het kader van fraudepreventie (o.a. vierogen-principe bij het doen van betalingen) én voor vervanging van de penningmeester.

Lezingen/bijeenkomsten/excursies

- Dinsdag 20 januari en bij voldoende deelname ook op dinsdag 27 januari 2026 (vanaf 20.00 uur bij De Heren van de Rechter): **Lezing "Steenwijk in glas-in-lood" door Goos Vreugdenhil.** Zie artikel in deze nieuwsbrief.
- Vrijdag 20 februari 2026 (vanaf 18.30 uur in de bovenzaal bij de Heren van de Rechter; inloop vanaf 18.00 uur): **Historische Ontzetmaaltijd.** Georganiseerd door Stichting Steenwijks Ontzet. Prijs € 25 per persoon. Zie het artikel hierboven.
- Maandag 23 februari 2026 (vanaf 19.30 uur in Vestzaktheater De Meenthe): **Lezing over Willem van Oranje door René van Stipriaan.** Georganiseerd door Stichting Steenwijks Ontzet. Prijs € 7,50 per persoon. Aanmelden via de link: [Willem van Oranje](#)
- Dinsdag 3 maart 2026: **Algemene Vergadering HVSeO** (vanaf 19.30 uur in Vestzaktheater De Meenthe). Met vertoning van de documentaires over De Kamp en 70 jaar Avondvierdaagse. Nadere info volgt.
- Vrijdag 17 april 2026: **Ledenexcursie HVSeO naar Hilversum.** Nadere info volgt.
- Zaterdag 11 juli 2026: **Ontzet Festival.** Nadere informatie volgt.

Deze keer weer veel berichten van diverse werkgroepen. Geef jouw mededelingen vóór de vijftiende van de maand aan mij door via voorzitter@hvseo.nl.

Mocht je vragen, opmerkingen of suggesties hebben over de nieuwsbrief dan kun je eveneens bij mij terecht.

Prettige Karstdaegen en 'n Gelôkkig Ni'jjaor!

Bovenstaande afbeelding is van de Steenwijker kunstenaar Meindert de Haan. Hij heeft meerdere kerstkaarten gemaakt van typisch Steenwijker gebouwen, zoals de Grote Kerk, Rams Woerthe en de stadsvilla's aan de Meppelerweg/Oosterpoort. De kaarten zijn verkrijgbaar bij Boekhandel Groenendijk in de Oosterstraat.

Namens het bestuur van de HVSeO;

Bé Puister
Voorzitter